

Zelfstandige leerhouding 3

Begeleid zelfstandig leren

In dit schema is weergegeven in welke groep een bepaalde leerfunctie aan de orde komt. Er is een doorgaande lijn.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Kiezen	x	x	x	x	x	x	x	x
Registreren	x	x	x	x	x	x	x	x
Oriëntatie				x	x	x	x	x
Samenwerken	x	x	x	x	x	x	x	x
Plannen						x	x	x
Beoordelen				x	x	x	x	x
Evalueren	xk	xk	xk	xk	xk	xi	xi	xi
Agenderen					x	x	x	x

k=klassikaal, i=individueel

Bij de omschrijving van iedere leerfunctie is uitgegaan van wat een leerling aan het eind van groep 8 moet kunnen. Per leerfunctie is ook uitgewerkt hoe het in de praktijk gestalte krijgt.

1. Kiezen

Omschrijving:

De basisstof wordt aangeboden, de verwerking is verplicht. Extra werk wordt zelf ingevuld. Leerlingen kiezen zelf de werkvorm. De leerling is in staat om op de juiste momenten tijdens het werk hulpbronnen aan te spreken (leerkracht, medeleerlingen, opzoekvaardigheden). Leerlingen kunnen het gevolg van hun keuzes overzien.

Groep 1 en 2: gebruik van het planbord

In deze groepen gaan we werken met een planbord. Het planbord wordt ingezet bij hoekenwerk.

- De leerlingen kiezen zelf de hoek waar ze in gaan spelen en geven dat aan op het planbord
- Ze mogen ook zelf na een bepaalde tijd wisselen van hoek, ze moeten dan hun kaartje verwisselen op het planbord
- De leerkracht plant zelf af en toe kinderen in om te voorkomen dat ze nooit in bepaalde hoeken komen
- De techniekdozen worden hier ook bij ingezet

Nadat het planbord is ingezet bij hoekenwerk wordt het ook gebruikt bij de werklessen, de kinderen kunnen dan kiezen welke opdracht ze gaan maken Hier zit een duidelijke opbouw in voor groep 1&2.

Met behulp van een planoverzicht waarbij in een schema de verplichte en vrije opdrachten staan weergegeven kunnen leerlingen kiezen welke opdracht(en)

wordt gedaan. (zie bijlage 1) De leerkracht geeft bij de opdracht voor zelfstandig werken ook de werkvorm aan. Het instructieblok voor in de klas wordt hierbij gebruikt. Leerlingen kunnen d.m.v. een vragenkaartje aangeven of ze hulp van de leerkracht nodig hebben.

Groep 3 en 4

Gr 3 De leerlingen kiezen aan de hand van een keuzeformulier welke opdrachten ze gaan doen. De opdrachten hebben betrekking op lezen/taal en rekenen.

Gr 4 De leerlingen kiezen aan de hand van een keuzeformulier welke taken ze gaan doen na verplichte opdrachten.

De verplichte opdrachten hebben betrekking op spelling, woordenschat en tafels leren en worden in tweetallen gedaan (tandemleren)

De keuzeopdrachten hebben te maken taal/lezen, spelling en rekenvaardigheden.

Gr 3/ 4

De kinderen maken een keuze wat voor hen het meest nuttig en leerzaam is Tijdens de inleiding van de les wordt hier aandacht aan besteed, zodat kinderen leren om goede keuzes te maken. Wat ga ik doen en waarom? Wat heb ik nodig? De leerlingen mogen hulp vragen aan elkaar en aan de juf (zie BAS afspraken: klassenmanagement).

Groep 3 t/m 8: Algemeen

De leerkracht geeft bij de opdracht voor zelfstandig werken ook de werkvorm aan. Het instructieblok voor in de klas wordt hierbij gebruikt. Tijdens het werk kan de leerling kiezen aan wie hij hulp vraagt via het blokje. Ook kunnen de leerlingen zelf kiezen of ze al dan niet met een instructie meedoen tijdens een les door middel van het afvalsysteem.

Groep 4 t/m 8:

- De leerlingen kiezen in tweetallen over welk onderwerp de themahoek gaat en hoe deze ingericht wordt.
- De letterlessen worden door iedereen gemaakt. De nummers mogen ze kiezen. **Is dit nog van toepassing bij Nieuwsbegrip?**
- Rekenen **Geen eigen keuze van leerlingen:**
 - Zelfstandig werken: er kan worden gekozen in de volgorde van de opdrachten
 - Plusboek: de leerlingen kiezen de volgorde van de opdrachten
 - Overig werk: de leerlingen kiezen soms opdrachten uit werkboekjes (bijv. van somplex, kien enz.),tafelboekjes e.d
 - Tijdens de les werken de kinderen om de beurt op de computer aan Rekensom. Ze kunnen zelf iets kiezen wat ze nog moeilijk vinden.
- Taal **Geen eigen keuze leerlingen:**

- Uit de extra stof na de toets kan gekozen worden
- Taaltoppers: de kaarten worden gekozen
- **Techniek (bij Biologie):**
 - Groep 5 t/m 8 plannen eens per maand een middag waarbij de leerlingen kunnen kiezen uit de kisten
- **Gym:** af en toe een les plannen waarbij de leerlingen kiezen uit verschillende activiteiten
- **Handvaardigheid:** de leerlingen kiezen regelmatig uit verschillende opdrachten of verwerkingen. De leerkracht biedt technieken aan die door de leerlingen gebruikt kunnen worden. **Gebeurt het dat leerlingen dit mogen kiezen?**
- **Themahoek/boekbespreking/spreekbeurt:** leerlingen kiezen zelf een onderwerp en werken dit uit.
- **Tijdens coöperatief leren** hebben de leerlingen een rol, bijvoorbeeld: groepsleider, tijdsbewaker, e.d. Deze rollen rouleren. Deze werkvorm kan bij groepsopdrachten worden toegepast.
- **Tijdens de rekenles** werken de kinderen met Rekensom. Daarin maken zij zelf een keuze welk onderdeel ze gaan maken. Ze zoeken iets op wat ze nog moeilijk vinden.
- **In de bovenbouw** kan ict gecombineerd worden met geschiedenis en aardrijkskunde. De kinderen kunnen een subonderdeel kiezen van het onderwerp
- **Een keer per jaar is er een creatieve middag. De kinderen kunnen kiezen uit verschillende workshops.**

Overige specifieke zaken:

Groep 5 t/m 8

De leerlingen krijgen op één middag per week zelfstandig werk op voor een aantal vakken. Ze mogen zelf de volgorde van de vakken bepalen

2. Registreren

Omschrijving:

Is belangrijk voor leerlingen en leerkrachten om te kunnen zien wat ze nog moeten maken: tijdsbesef. De leerlingen moeten kunnen werken met een aftekensysteem.

Groep 1 en 2:

Naast het werken met het planbord leren de kinderen ook werken met een spelletjeskaart.

Dit gebeurt tijdens het werken met ontwikkelingsmateriaal waardoor ze gericht oefenen met allerlei materiaal van diverse ontwikkelingsgebieden

- op maandagmorgen werken de kleuters met ontwikkelingsmateriaal. Dan wordt met de registratiekaart gewerkt.

- de leerlingen hebben een eigen kaart met de kleur van het niveau waarop ze functioneren
- er zijn spelletjeskaarten op vijf verschillende niveaus
- elk niveau heeft een eigen kleur
- op de kaart staan afbeeldingen van spelletjes uit 6 ontwikkelingsgebieden
- ze zoeken een spelletje op dat op de kaart staat
- als het spelletje gedaan is laten ze het zien aan de leerkracht om te laten controleren of het goed gedaan is.
- als het goed gedaan is zet de leerkracht een kruisje op de kaart.
- Als de kaart vol is kunnen ze alles nog een keer oefenen. Na controle van de leerkracht plakt het kind zelf een sticker op de kaart
- als het betreffende spel niet beschikbaar is kiezen ze een ander spel
- leerlingen die de kaart vlug vol hebben mogen doorgaan naar een volgend niveau
- van een niveau zijn meerdere kaarten beschikbaar
- kinderen mogen naast het werken met de spelletjeskaart ook op bepaalde momenten vrij spelletjes kiezen van diverse niveaus
- als alle spelletjeskaarten vol zijn krijgt de leerling een mapje waarin werkbladen gedaan kunnen worden m.b.t. voorbereidend lezen/rekenen en schrijven aangepast aan het niveau van de leerling

Voor de werkles is er per week een groepsregistratiekaart met daarop de opdrachten voor de weektaak. Daarop staan de verplichte opdrachten en de keuzeopdrachten met het aantal leerlingen wat de activiteit kan kiezen. Aan het begin van de les tekenen de leerlingen af waar ze gaan werken of spelen d.m.v. een kruisje met de kleur van de dag. Leerlingen hebben geen vaste plaats. De opdracht wordt gedaan bij de gekozen tafelgroep. De leerlingen kunnen aan de doorlooptijd op de time-timer zien of er nog een opdracht gedaan kan worden. Op het overzicht is duidelijk te zien wat de leerlingen gedaan hebben. Met deze manier van werken wordt gestart in groep 1 in de tweede helft van het schooljaar. De eerste helft van het schooljaar wordt gewerkt aan zelfstandigheid en vaardigheden die voorwaarde zijn om deze werkvorm goed te kunnen uitvoeren. In groep 2 wordt dit voortgezet en uitgebreid met verplichte en keuzeopdrachten.

Gr 3/ 4

Op het keuzeformulier wordt aangegeven welke taken de kinderen af hebben. De leerlingen (gr 4) die bij vrije keuze kiezen voor Piccolo kruisen op een registratieblad aan wat ze gemaakt hebben en hoeveel ze er goed hadden gemaakt.

Groep 4 t/m 8:

- Rekenen:
 - Bij les 13/14/15 wordt gewerkt met een registratieblad. Dat krijgen ze van de leerkracht.
 - Compacten: routeboekje voor WIG
- Taal:
 - registratieblad voor taaltoppers
 - **registratieblad voor taal actief**
- Themahoek/boekbesprekingen/spreekbeurten: er wordt geregistreerd wie wanneer aan de beurt is en over welk onderwerp het gaat.
- **Groep 5 t/m 8:** Eén middag in de week (gr. 5 1 uur) werken de kinderen volgens een planning die ze zelf gemaakt hebben. Hun vorderingen registreren ze op een planningsblad.

3. Oriëntatie

Omschrijving:

De leerling moet zelf kunnen bepalen en bekijken welke instructie ze nodig hebben en daarnaar vragen.

De leerling is in staat op basis van eigen kwaliteiten een verantwoorde planning te maken, waardoor hij de taken binnen de gestelde limiet kan afkrijgen.

Groep 3 en 4 :

Tijdens de inleiding van de les, geven kinderen aan waar ze instructie denken nodig te hebben. Tijdens de hulpronde signaleert de leerkracht of er nog meer hiaten zijn. De kinderen die hulp nodig hebben kunnen bij de instructietafel instructie krijgen.

De leerlingen van groep 4 maken zelf een planning.

Ze hebben 2 lessen per week de tijd om de verplichte opdrachten te maken en in ieder geval 2 keuze-opdrachten af te ronden.

Groep 4 t/m 8:

Leerlingen bepalen zelf of ze met een instructie meedoen of al zelfstandig aan de slag gaan. Ze moeten inschatten of ze de stof beheersen en er zelfstandig mee aan de slag kunnen. Verder maken de leerlingen gebruik van hun blokje als ze extra hulp nodig hebben. **Na correctie van hun eigen werk geeft een leerling in het schrift aan of hij extra hulp nodig heeft of niet.**

In groep 5 t/m 8 wordt gewerkt met een planblad. Daarop plannen leerlingen de leerstof voor een uur (gr. 5), een middag (of twee middagen). Achteraf controleren de leerlingen of de planning is gehaald. Dit kan dan een aandachtspunt zijn voor de volgende keer.

Techniek: Na het kiezen van de leskist bekijken de leerlingen de eerste vijf minuten de opdrachten en geven dan aan of ze extra instructie willen of niet. Ook maken ze een planning waarin wordt aangegeven of ze alle opdrachten kunnen maken of niet.

4. Samenwerken

Omschrijving:

Leerlingen moeten samen kunnen overleggen, afspraken kunnen maken en samen tot een oplossing kunnen komen. Ze moeten gericht hulp vragen en bieden.

De leerlingen zijn in staat een zinvolle bijdrage te leveren aan het groepsproces.

Aan het begin van het jaar wordt in alle groepen veel gedaan aan groepsvorming. Hierbij zitten veel opdrachten waarbij de leerlingen samen dingen moeten uitvoeren.

Groep 3 en 4

De kinderen kennen de werkvorm tandemleren (zie BAS document) en maken er tijdens deze manier van werken gebruik van. Verder gelden de andere (BAS) afspraken van samenwerken. In alle groepen wordt samengewerkt door leerlingen. Leerlingen maken vanaf groep 3 gebruik van het blokje. Daarmee geven ze aan hulp te willen geven aan medeleerlingen of hulp nodig te hebben van de leerkracht.

Er zijn rollenspelen bij het vak rekenen gemaakt om dit aan te leren. Deze kunnen aan het begin van het schooljaar worden gebruikt.

In de onderbouw wordt samengewerkt met creatieve groepsopdrachten, spel in hoeken en buitenspelen, hoekenwerk. Er wordt ook veel aandacht besteedt aan kringgesprekken, leergesprekken, instructielessen van begrijpend lezen in de kring met momenten van overleg in tweetallen.

Sociale vaardigheden: bij dit vak worden de samenwerkingsvaardigheden gestimuleerd, waarbij ook aandacht wordt gegeven aan taken als leider, schrijver, tijdbewaker, stiltekapitein, materialenbaas enz.

Vanaf groep 4 maken de leerlingen zelf ene themahoek in tweetallen en bereiden samen en een presentatie daarover voor.

Coöperatief leren: dit wordt toegepast bij alle vakken.

5. Plannen

Omschrijving:

De leerlingen kunnen omgaan met een agenda voor het opschrijven van hun taken, ook voor langere termijnplanning (boekbespreking)

De leerlingen kunnen inschatten hoeveel tijd zij nodig hebben voor een bepaalde opdracht en een bewuste keuze maken voor de volgorde van de te maken taken.

De leerlingen van de groepen 6, 7 en 8 hebben een agenda. Daarin noteren ze hun huiswerk en kunnen ze tevens een planning maken voor het maken/leren. In de eerste helft van groep 6 wordt de agenda gezamenlijk ingevuld.

Voor spreekbeurten/boekbesprekingen en themahoeken wordt een lijst gemaakt waarop de leerlingen zelf kunnen invullen wanneer ze dat doen. Bij het plannen van een spreekbeurt wordt ook het onderwerp/boek aangegeven. Dit wordt gedaan vanaf groep 5.

In de groepen 7 en 8 maken de leerlingen een werkstuk. Ze krijgen hiervoor een werkblad om een planning te maken.

In individuele gevallen, dan gaat het om leerlingen met bijvoorbeeld concentratieproblemen, worden afspraken gemaakt per onderdeel over de voortgang van het werk.

Op het bord kunnen de leerlingen de planning zien van die dag. Aan het bord kunnen de leerlingen zien of ze hun werk binnen de gestelde tijd klaar kunnen krijgen.

Op de middag dat de leerlingen zelfstandig werken moeten ze van tevoren op het formulier een planning maken om ervoor te zorgen dat alle onderdelen aan de orde komen.

Techniek: Leerlingen beoordelen of ze de opdrachten klaar krijgen. Zo niet, dan bepalen ze welke opdrachten ze laten schieten.

6. Beoordelen

Omschrijving:

De leerlingen kunnen zorgvuldig zelfstandig nakijken en iets doen met hun fouten, er passende vervolgstappen aan verbinden.

Ze kunnen kritisch naar hun werk kijken en er passende eisen aan stellen

Groep 4

De kinderen maken gebruik van zelfcorrigerend materiaal (Piccolo/flitskaartjes) Verder verbeteren ze met hulp van medeleerling hun fouten tijdens tandemleren. (elkaar overhoren/dictees afnemen)

Vanaf groep 4 kijken leerlingen zelfstandig hun werk na. Als dit is gedaan is het de bedoeling dat leerlingen de fouten bekijken en proberen te ontdekken wat ze

fout hebben gedaan. Ze kunnen hierbij extra hulp vragen of een vraag erover in het schrift noteren. **De leerlingen beoordelen hun werk ook op netheid en stellen aan hun werk hoge eisen.**

Bij spreekbeurten en presentaties wordt de leerlingen aangeleerd om elkaar te beoordelen. Ze noemen positieve dingen en dingen die verbetering behoeven.

7. Evalueren

Omschrijving:

De leerlingen zijn in staat om kritisch achterom te kijken naar hun takentijd en positieve en negatieve punten aan te geven, ze kunnen benoemen en verwoorden hoe ze gewerkt hebben en hoe het resultaat is.

Ze kunnen hierna hun aanpak evt. wijzigen of aanpassen.

Groep 3 en 4

De leerlingen geven op het keuzeformulier aan of ze de taak moeilijk-gewoon-makkelijk vonden met behulp van een gezichtje.

Dit word aan het eind van de les geëvalueerd.

Hoe kwam het dat het zo goed ging of niet goed ging?

Wat heb je nodig dat het de volgende keer beter gaat?

(evalueren op product en proces)

We maken hier een onderscheid in klassikaal en individueel evalueren.

In alle groepen wordt aan het eind van de les het proces en het product geëvalueerd.

De leerlingen van de groepen 7 en 8 werken met een weektaak voor het klaarwerk. De leerlingen geven hierop aan wat de resultaten zijn. **De leerlingen van groep 8 werken met een weektaak voor het klaarwerk. De leerlingen registreren wat ze doen en wat de resultaten zijn.**

Vanaf groep 6 worden er met de leerlingen POP-gesprekken gehouden. Het welbevinden van de leerlingen staat dan voorop. Werkhouding is daar een belangrijk aspect bij.

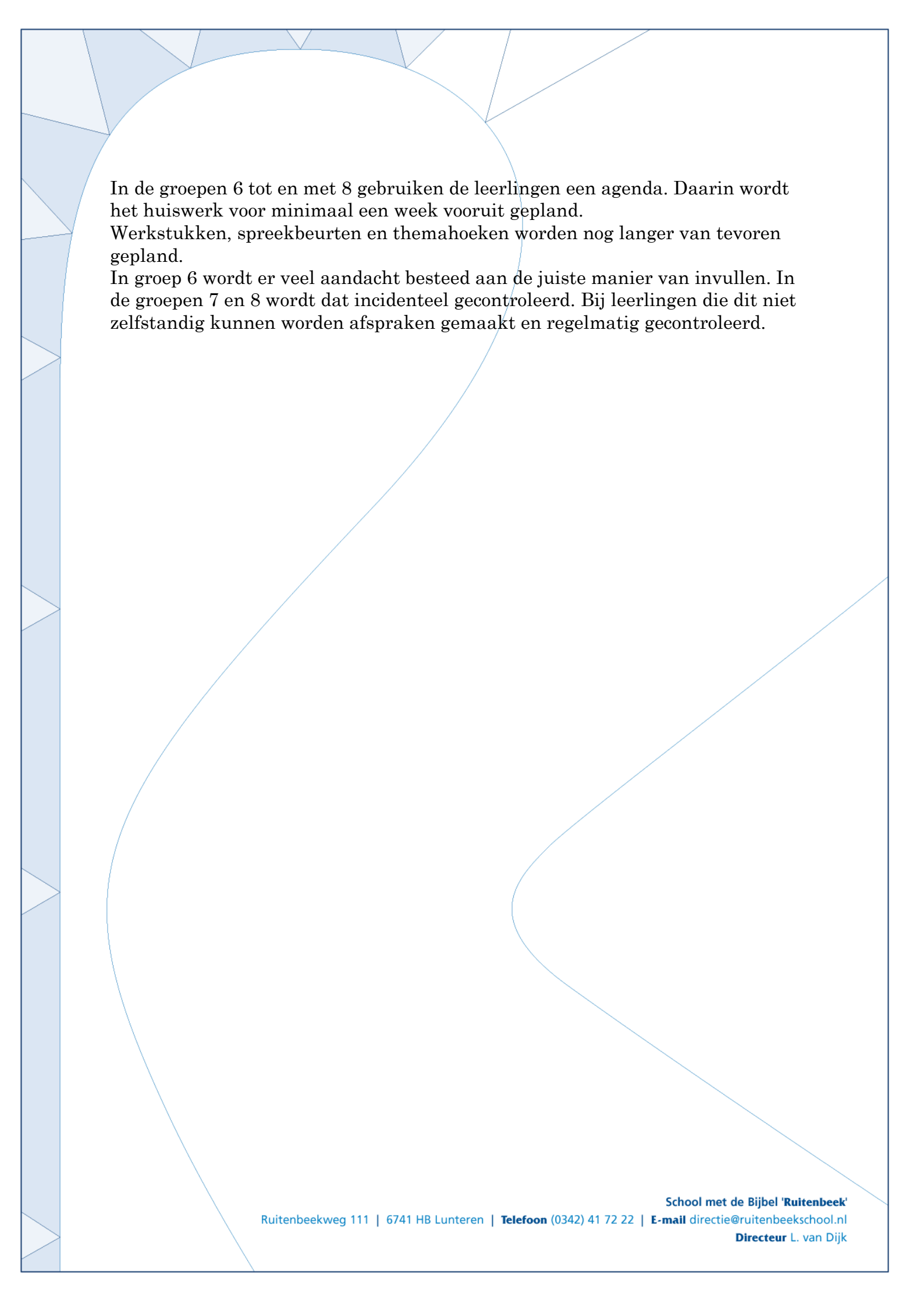
Aan het eind van de schoolloopbaan van leerlingen hebben de leerlingen van groep 8 in groepjes van 4 leerlingen een gesprek met de directeur over de hele schoolloopbaan.

8. Agenderen

Omschrijving:

Leerlingen kunnen hun taken juist vastleggen en plannen over een periode van 2 weken.

Ze kunnen omgaan met een agenda, taken worden nauwkeurig opgeschreven, ook voor langere termijn.

In de groepen 6 tot en met 8 gebruiken de leerlingen een agenda. Daarin wordt het huiswerk voor minimaal een week vooruit gepland.

Werkstukken, spreekbeurten en themahoeken worden nog langer van tevoren gepland.

In groep 6 wordt er veel aandacht besteed aan de juiste manier van invullen. In de groepen 7 en 8 wordt dat incidenteel gecontroleerd. Bij leerlingen die dit niet zelfstandig kunnen worden afspraken gemaakt en regelmatig gecontroleerd.